

В.Ю. Богданович, О.В. Дублян, О.В. Дейнега, А.М. Прима

Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України, Київ, Україна

МЕТОДИКА ОБҐРУНТУВАННЯ РІШЕННЯ ЩОДО АСИМЕТРИЧНОГО РЕАГУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ НА ЗАГРОЗИ У ВОЄННІЙ СФЕРІ

Розглядається методика обґрунтування рішення на асиметричне реагування ЗС України на загрози у воєнній сфері. Методика передбачає отримання необхідної інформації про загрози воєнного або гібридного характеру, їх характеристики, ресурси, що виділяються, потрібний рівень деескалації загрози і забезпечує формування потенціалу асиметричної протидії загрозам, вибір групи суб'єктів з потрібними спроможностями, обґрунтування завдань кожному суб'єкту та оцінювання очікуваної ефективності їх виконання.

Ключові слова: збройний конфлікт, асиметричне реагування, загроза, потенціал асиметричної протидії, рівень деескалації загрози.

Вступ

Постановка проблеми. Стаття присвячена проблемі підвищення ефективності функціонування системи забезпечення воєнної безпеки в сучасних умовах. Раціональне використання наявних сил та засобів протидії загрозам воєнного характеру для забезпечення визначеного рівня воєнної безпеки держави стає нагальним питанням в умовах обмежених як фінансових, так і людських ресурсів.

Одним зі шляхів вирішення зазначеного питання є розроблення системи заходів і дій, які б дозволяли за рахунок незначних затрат на реалізацію і використання їх проти уразливих і слабких місць противника, вплив на які дасть максимальний ефект за мінімальних затрат власних сил і ресурсів, що в останній час є актуальним завданням для забезпечення воєнної безпеки України. Виходячи з цього, виникає необхідність розгляду такого роду заходів, як асиметричні.

Практична реалізація асиметричних заходів потребує розроблення нового та удосконалення існуючого методичного апарату зі сфери забезпечення воєнної безпеки, в першу чергу, методики обґрунтування управлінського рішення на асиметричні дії збройних сил, що і визначає необхідність та актуальність даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Згідно з чинним законодавством одним із найважливіших завдань політичного керівництва будь-якої держави є забезпечення національної безпеки [1–4]. Для цього в державі мають бути створені відповідні структури, які повинні постійно оцінювати геополітичну і воєнно-політичну обстановку в регіонах, де реалізуються національні інтереси країни, виявляти реальні та потенційні загрози її національним інтересам і безпеці.

Складовою частиною цього завдання є розроблення заходів з раннього виявлення, усунення або

нейтралізації як існуючих загроз, так і таких, які можуть виникнути в осяжній перспективі.

Серед наукових публікацій, в яких розглядається дана проблематика, слід відмітити монографію [5] та деякі статті, наприклад, [6–7], але у цих публікаціях не наводиться методичний апарат обґрунтування управлінських рішень на перехід до асиметричного реагування. Через нерозробленість критеріїв прийняття рішення на асиметричну протидію загрозам воєнного характеру на даний час такі рішення мають суб'єктивний характер, це не дозволяє раціонально використовувати сили та засоби, визначати їм завдання, виділяти ресурси, що в цілому не дає можливості ефективно здійснювати організацію протидії загрозам воєнного характеру для забезпечення визначеного рівня воєнної безпеки.

Мета статті – розробити методику обґрунтування рішення щодо асиметричного реагування Збройних Сил України на загрози у воєнній сфері.

Виклад основного матеріалу

Аналіз тенденцій розвитку геополітичної і воєнно-стратегічної обстановки в світі показує, що в першій половині XXI століття людству не вдасться позбутися військових зіткнень різного масштабу. Це обумовлено збереженням існуючих і появою нових центрів сили і прагненням політичної еліти окремих держав вирішувати виниклі економічні, політичні, територіальні, релігійні, етнічні та інші антагоністичні протиріччя за допомогою різних форм насильства [8].

Проведений аналіз небезпеки катастрофічних наслідків військових дій різного масштабу із застосуванням високоефективної сучасної і перспективної зброї підтвердив тенденцію до активного використання в ході збройних конфліктів і локальних війн невійськових заходів міждержавного протиборства. Спектр загроз військового і невійськового характеру, які проєктуються на територію України, досить широкий і має

економічну, політичну, екологічну, демографічну, інформаційну та технологічну спрямованість [9]. Аналіз їх змісту дає підстави стверджувати, що в сучасних умовах значення військової сили в системі міжнародних відносин має тенденцію до зростання.

Нездатність більшості держав світу в сучасних умовах на рівних боротися з найпотужнішою військовою машиною глобалізації (перш за все, в особі США та Російської Федерації) призвела в XXI столітті до зростання кількості терористичних актів, збройних конфліктів і локальних війн. Поєднання їх в єдину антагоністичну систему народжує феномен, названий військово-політичними теоретиками асиметричними діями (асиметричними конфліктами і навіть асиметричними війнами) [8]. У цих умовах більшість держав світу, у тому числі й Україна, не спроможні протистояти сучасним загрозам, спираючись лише на власні можливості.

Для протидії загрозам, що потребують значних зусиль воєнного характеру (наприклад, співвідношення воєнних потенціалів 1:10), ресурсів, яких держава не може знайти, мінімально необхідного часу для нейтралізації виявленої (прогнозованої) загрози тощо, можуть бути використані асиметричні дії. Асиметричні дії притаманні конфліктній ситуації, в якій заходами економічного, дипломатичного, інформаційного та безпосередньо воєнного характеру більш слабкий противник проводить асиметричну стратегію (тактику) ведення збройної боротьби, відповідно до наявних у нього обмежених ресурсів, для нівелювання воєнотехнологічних переваг сильної сторони [10].

Ефективність реалізації асиметричних дій залежить від повноти і своєчасного їх виконання, що досягається скоординованими по цілях, місцю і часу діями різновідомчих сил всієї організації держави, як правило, у формі локальної спеціальної операції.

Успішність асиметричних дій буде залежати від: якості та повноти планування локальної спеціальної операції (ЛСО);

рівня професійної підготовки особового складу підрозділів, що залучаються;

рівня інформаційної підтримки ЛСО на національному і міжнародному рівні;

повноти та своєчасного ресурсного та інших видів забезпечення ЛСО на всіх етапах її проведення;

ступеня підготовки простору для проведення ЛСО;

ступеня введення в оману противника щодо часу, місця, об'єктів і масштабу проведення ЛСО і т. ін.

Однак проблематично розробити універсальний набір асиметричних дій для всіх можливих конфліктів через особливості кожного з них. Крім того, асиметричні дії мають, як правило, скорочений у часі характер, оскільки більш сильний противник здатний швидко адаптуватися до обстановки і забезпечити ефективну протидію.

Одним із кроків до вирішення зазначеної проблеми, як ми вважаємо, може слугувати запропонована методика обґрунтування рішення щодо асиметричного реагування збройних сил на загрози воєнній безпеці держави.

Методика, блок-схема якої наведена на рис. 1, є послідовним виконанням визначених процедур щодо аналізу безпекового середовища, моніторингу, оцінювання рівня та характеру загроз воєнного або гібридного характеру, визначення необхідних ресурсів, потрібного часу і рівня деескалації (зниження) загрози та вибору необхідної для цього групи суб'єктів збройних сил і їх потрібних спроможностей для формування потенціалу асиметричної протидії (ПАП).

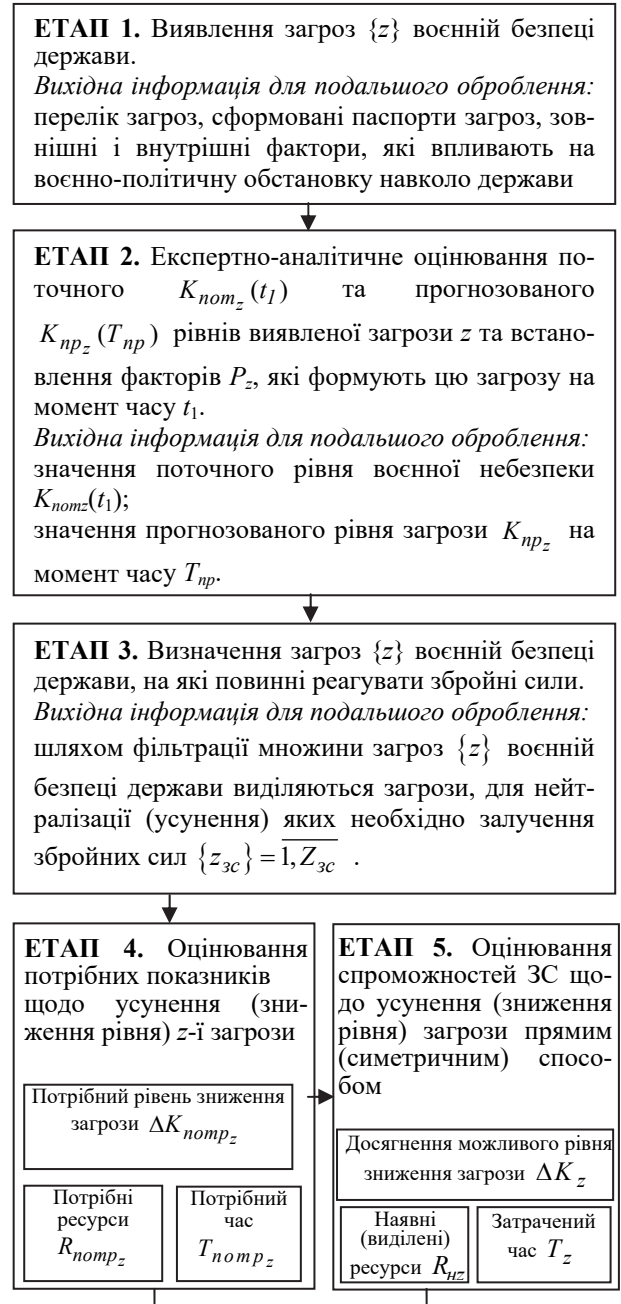

Рис. 1. Блок-схема методики обґрунтування рішення на асиметричне реагування ЗС України на загрози у воєнній сфері (початок)

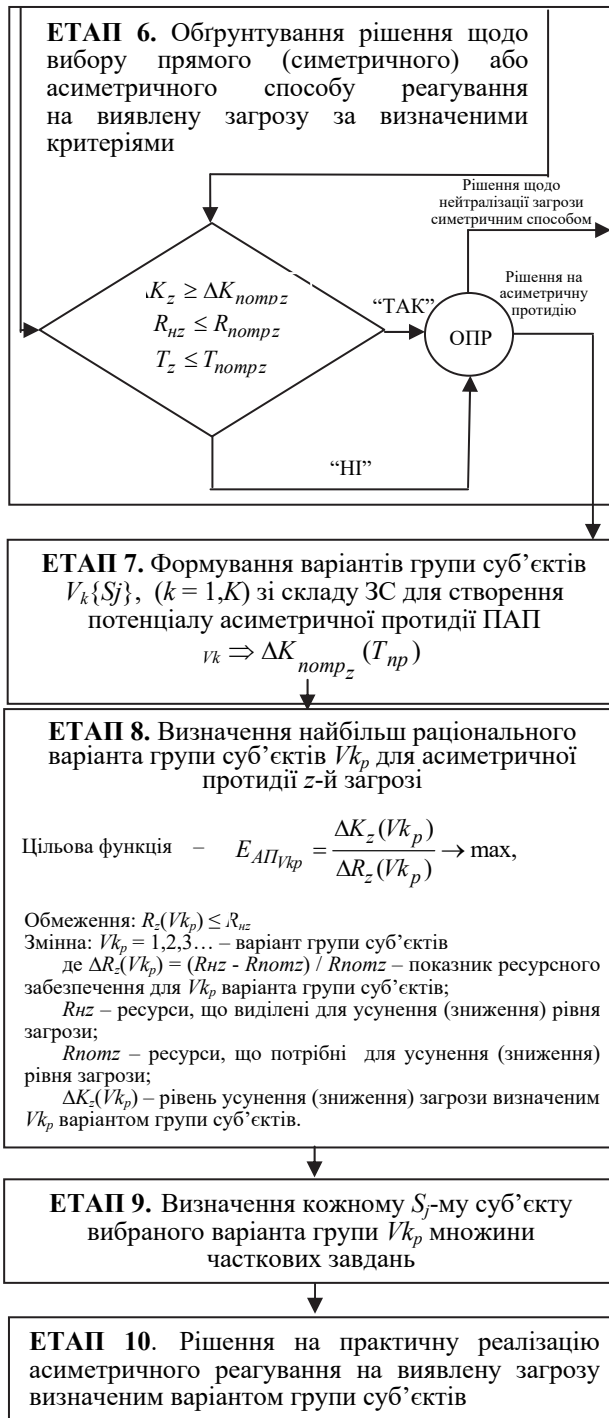

Рис. 1. Блок-схема методики обґрунтування рішення на асиметричне реагування ЗС України на загрози у воєнній сфері (закінчення)

Суть методики полягає у наступному.

На ЕТАПІ 1 проводиться виявлення загроз воєнній безпеці держави. Результатом моніторингу є множина загроз $\{z\}$, $z = \overline{1, Z}$, які можуть істотно вплинути на воєнну безпеку держави.

На ЕТАПІ 2 за допомогою методу аналізу ієрархій (МАІ) та з використанням комп'ютерної моделі М7 [11–12], рис. 2, експертами здійснюється

експертно-аналітичний аналіз та оцінювання поточного $K_{nomz}(t_1)$, прогнозного $K_{прогz}(T_{np})$ рівнів виявленої загрози z . Властивістю моделі М7 є те, що вона може оперувати якісними та кількісними показниками одночасно. Також, модель дозволяє оперувати 9 факторами формування загроз, по кожному з яких аналізувати до 9–13 показників. Рівень загрози $K(t)_z$ оцінюється за формулою:

$$K(t)_z = \sum_{i=1}^I \sum_{j=1}^J L_i \times P_{ij} / \sum_{i=1}^I \sum_{j=1}^J \max(L_i \times P_{ij}),$$

де L_i - значення пріоритету i -го ($i = \overline{1, I}$) фактора, що впливає на рівень загрози;

P_{ij} - значення пріоритету j -го ($j = \overline{1, J}$) показника i -го фактора, що впливає на рівень загрози.

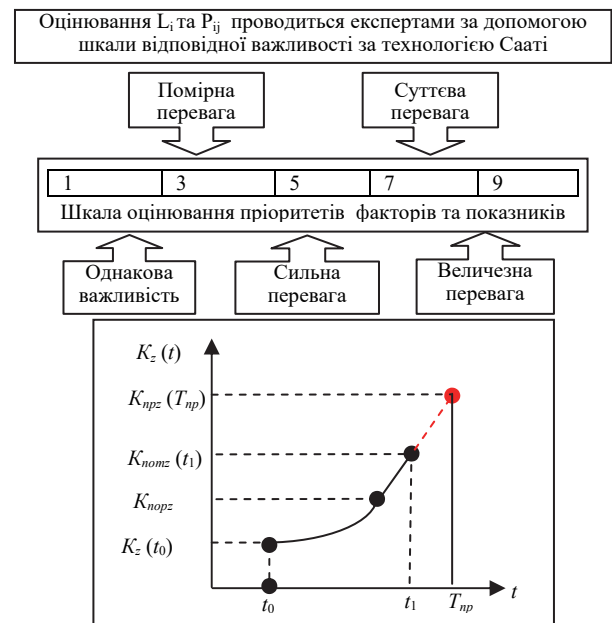

Рис. 2. Гіпотетичний приклад динаміки зміни рівня виявленої загрози z

З використанням методу Ісакаві [13], рис. 3, експерти проводять декомпозицію загрози z воєнній безпеці держави та оцінювання впливу факторів, які формують цю загрозу. Даний етап є ключовим для подальшої організації протидії загрози z , оскільки від точності оцінювання рівня воєнної загрози та повноти врахування факторів, що її формують, залежатиме результативність усіх подальших дій з нейтралізації загрози.

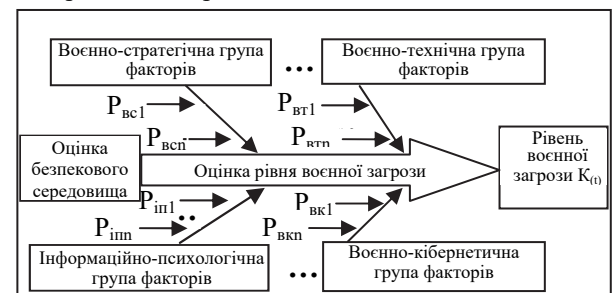

Рис. 3. Приклад декомпозиції загрози воєнній безпеці держави з використанням методу Ісакаві

На ЕТАПІ 3 методом експертного опитування здійснюється визначення множини загроз воєнній безпеці держави, для нейтралізації (усунення) яких необхідно залучення збройних сил $\{z_{зс}\} = \overline{1, Z_{зс}}$.

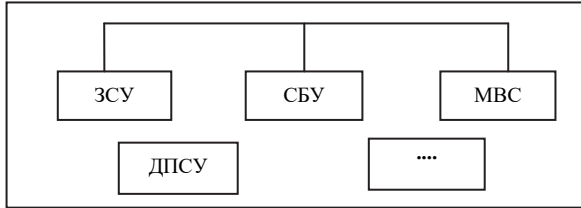

Рис. 4. Складові СБОУ, які реагують на загрози воєнній безпеці держави

На ЕТАПІ 4 методом експертного оцінювання проводиться оцінювання потрібних показників щодо усунення (зниження рівня) загрози, а саме:

можливості досягнення потрібного рівня зниження $\Delta K_{нзномр_z}$ загрози, як різниця між прогнозованим $K_{нр_z}(t_1)$ та пороговим $\Delta K_{нр_z}(T_{нр})$ рівнями загрози $\Delta K_{нзномр_z}(T_{нр}) = K_{нр_z}(t_1) - K_{нр_z}(T_{нр})$, $K_{нр_z}(t_1) = K_{нр_z}(T_{нр})$. Приклад формування потрібного рівня зниження $\Delta K_{номр_z}(T_{нр})$ загрози на момент прогнозування $T_{нр}$ показано на рис. 5;

оцінювання потрібних ресурсів $R_{номр_z}$ для досягнення потрібного рівня зниження загрози;
 потрібного часу $T_{нзномр_z}$ для досягнення потрібного рівня зниження загрози.

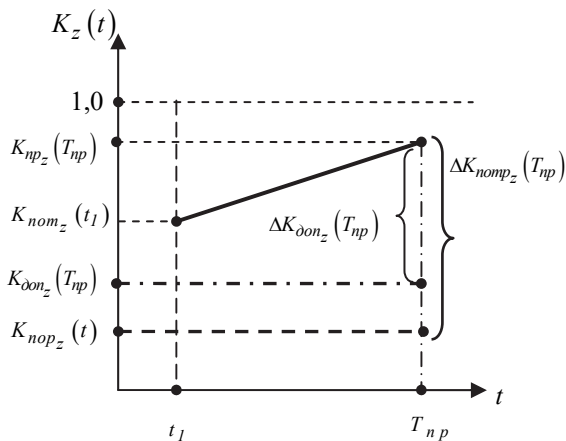

Рис. 5. Гіпотетичний приклад формування потрібного нейтралізаційного зсуву (рівня деескалації) $\Delta K_{номр_z}(T_{нр})$ загрози z на момент прогнозування $T_{нр}$:

На рис. 5 $K_{нр_z}(t)$ – пороговий рівень воєнної загрози z – визначається в системі забезпечення воєнної безпеки для кожної загрози за окремо мето-

диною; $K_{доп_z}(T_{нр})$ – допустимий рівень воєнної загрози z ; $K_{ном_z}(t_1)$ – поточний рівень воєнної загрози z на момент оцінювання t_1 ; $K_{нр_z}(T_{нр})$ – прогнозований рівень воєнної загрози z на момент прогнозування $T_{нр}$; допустимий нейтралізаційний зсув (рівень деескалації) $\Delta K_{доп_z}(T_{нр})$ рівня воєнної загрози на момент прогнозування $T_{нр}$.

На ЕТАПІ 5 методом експертного оцінювання проводиться оцінювання спроможностей ЗС щодо усунення (зниження рівня) загрози прямим (симетричним) способом за визначеними показниками, а саме:
 досягнутий рівень зниження загрози ΔK_z ;
 витратні (виділені) ресурси $R_{нз}$;
 затрачений час T_z для досягнення потрібного рівня зниження загрози.

На ЕТАПІ 6 обґрунтовується рішення щодо вибору прямого (симетричного) або асиметричного способу реагування на виявлену загрозу за критеріями:

- досягнення потрібного рівня зниження загрози $\Delta K_z \geq K_{номр_z}$;
- виділення ресурсів $R_{нз} \leq R_{номр_z}$;
- обмеження у часі $T_z \leq T_{номр_z}$.

Якщо зазначені умови виконуються, то може бути прийнято рішення на нейтралізацію загрози прямим (симетричним) методом; якщо хоча б одна із умов не виконується, то доцільно прийняти рішення на асиметричну протидію.

На ЕТАПІ 7 після прийняття рішення щодо нейтралізації загрози асиметричним методом експертами здійснюється відбір $\{V_{kz}\}$, ($k=1, K$) варіантів груп суб'єктів S зі складу збройних сил для формування потенціалу асиметричної протидії, рис. 6, де K – кількість варіантів груп суб'єктів [14].

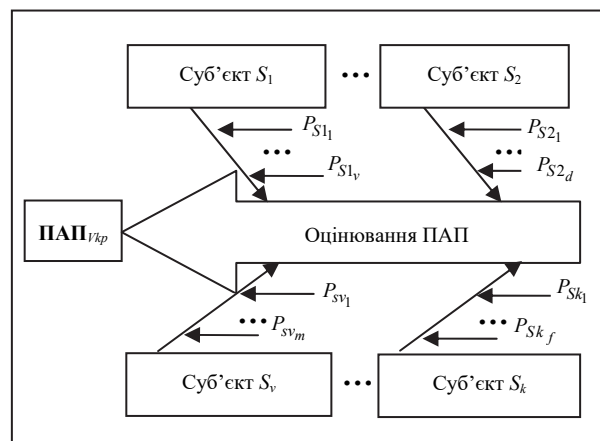

Рис. 6. Модель оцінювання прогнозного рівня ПАП V_{kp} -го варіанта групи суб'єктів ЗС

Експертами для кожного пропонованого V_k -го -варіанта формування ПАП обґрунтовуються потреби в ресурсах R_{V_kz} та потрібний час T_{V_kz} для

досягнення потрібного рівня деескалації загрози ΔK_z .

Наявність множини варіантів групи суб'єктів збройних сил для нейтралізації загрози пояснюється різними спроможностями складових збройних сил, наявністю необхідних різного роду ресурсів, можливих (потрібних) проміжків часу для виконання завдань тощо.

На ЕТАПІ 8 визначається найбільш раціональний варіант групи суб'єктів, який дозволяє знизити рівень загрози з найменшими витратами ресурсів.

$$\text{Цільова функція} - E_{АПVkp} = \frac{\Delta K_z(Vk_p)}{\Delta R_z(Vk_p)} \rightarrow \max.$$

$$\text{Обмеження: } R_z(Vk) \leq R_{nz}.$$

Змінна: $Vkp = 1, 2, 3 \dots$ – варіант групи суб'єктів, де $\Delta R_z(Vkp) = (R_{nz} - R_{nomz}) / R_{nomz}$ – показник ресурсного забезпечення для визначеного варіанта групи суб'єктів;

R_{nz} – ресурси, що виділені для усунення (зниження рівня) загрози;

R_{nomz} – ресурси, що потрібні для усунення (зниження рівня) загрози;

$\Delta K_z(Vkp)$ – рівень усунення (зниження) загрози визначеним варіантом групи суб'єктів.

На цьому етапі для кожного варіанту групи суб'єктів будується оптимістичний сценарій досягнення мети, оцінюється досягнутий рівень зниження загрози та потрібні ресурси, з використанням моделі М7 [11–12] проводиться оцінювання його очікуваної ефективності.

При цьому можливі чотири ситуації, які показано на рис. 7.

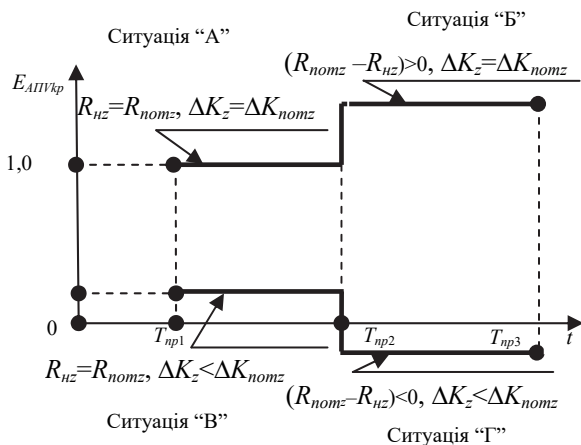

Рис. 7. Приклади оцінювання ефективності асиметричної протидії щодо усунення загрози z (визначеним варіантом групи суб'єктів у ситуаціях "А", "Б", "В", "Г")

Ситуація "А" Група суб'єктів ЗС вибраного варіанта успішно виконала поставлені завдання і забезпечила досягнення потрібного рівня усунення

(зниження) загрози з отриманими ресурсами, які не перевищили потрібних.

Ефективність використання такого варіанта дорівнює 1, як показано на рисунку.

Ситуація "Б" Група суб'єктів ЗС вибраного варіанта успішно виконала поставлені завдання і забезпечила досягнення потрібного рівня усунення (зниження) загрози, при цьому використали дещо менші (заощадили) ресурси від потрібних.

Ефективність використання такого варіанта більше 1, тобто найбажаніша ситуація.

Ситуація "В" Група суб'єктів ЗС вибраного варіанта частково виконала поставлені завдання, але не було досягнуто потрібного рівня усунення (зниження) рівня загрози, при цьому повністю використано наявні (виділені) ресурси.

Ефективність використання такого варіанта менше 1, тобто така ситуація супроводжується появою ризику незабезпечення воєнної безпеки держави.

Ситуація "Г" Група суб'єктів ЗС частково виконала поставлені завдання, але не було досягнуто потрібного рівня усунення (зниження) загрози через брак виділених ресурсів (наявні ресурси виявилися недостатніми, ніж розраховані потрібні).

Ефективність використання такого варіанта незадовільна. Така ситуація супроводжується значно більшим ризиком незабезпечення воєнної безпеки держави і є небажаною.

На ЕТАПІ 9, відповідно до задуму, визначається кожному S_j -му суб'єкту вибраного V_{kp} -го варіанта групи множина часткових завдань $\{P_{sj}, \Delta P_{sj}\}$. Основу завдань складають визначені ступені зниження впливу показника загрози P_{sj} , за шкалою Сааті та потрібні спроможності ΔP_{sj} , табл. 1, які визначаються з використанням процедур експертного оцінювання та моделі М7 [11–12].

Таблиця 1

Потрібні ступені зниження впливу на показники загрози S_j -м суб'єктом

Суб'єкти та їх "рольова" участь		Часткові завдання	
s	"вага" S_j	Показник потрібної спроможності, P_{sj}	Ступінь зниження впливу показника загрози, ΔP_z
1	S_1	P_{s1_1}	$-\Delta P_{s1_1}$
	
		P_{s1_v}	$-\Delta P_{s1_v}$
...
n	S_K	P_{sk_1}	$-\Delta P_{sk_1}$
	
		P_{sk_r}	$-\Delta P_{sk_r}$

Закінчення табл. 1

Висновки

Суб'єкти та їх "рольова" участь		Часткові завдання	
s	"вага" S_j	Показник потрібної спроможності, P_{sj}	Ступінь зниження впливу показника загрози, ΔP_z
1	S_1	P_{s1_1}	$-\Delta P_{s1_1}$
	
		P_{s1_v}	$-\Delta P_{s1_v}$
...
n	S_K	P_{sk_1}	$-\Delta P_{sk_1}$
	
		P_{sk_r}	$-\Delta P_{sk_r}$

На ЕТАПІ 10 приймається рішення щодо практичної реалізації вибраного варіанта V_{kp} асиметричного реагування на загрозу.

Таким чином, запропонована методика обґрунтування рішення щодо асиметричного реагування Збройних Сил України дає змогу реалізувати нові підходи до застосування збройних сил з урахуванням специфіки існуючих та прогнозованих загроз і небезпек, протидія яким поєднує в собі як прямі (симетричні) дії, що передбачають підготовку і проведення операцій з рішучими цілями розгрому угруповань військ (сил) противника, так і здійснення асиметричних дій щодо завдання противнику неприйнятної збитку, в т.ч. і в інших сферах національної безпеки.

У наступних публікаціях будуть більш деталізовані процедури щодо формування потенціалу асиметричної протидії окремими варіантами груп суб'єктів, що залучаються до асиметричного реагування на загрозу воєнного характеру.

Список літератури

1. Указ Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України" № 92/2016. – К., 2016. – 17 с.
2. Указ Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" № 287/2015. – К., 2015. – 12 с.
3. Закон України від 21.06.2018 року "Про національну безпеку України" № 2469–VIII. – К., 2018. – 31 с.
4. Указ Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року "Про нову редакцію Воєнної доктрини України" № 555/2015. – К., 2015. – 27 с.
5. Методологія комплексного використання військових і невійськових сил і засобів сектора безпеки і оборони для протидії сучасним загрозам воєнній безпеці України: монографія / В.Ю. Богданович, І.С. Романченко, І.Ю. Свида, А.М. Сиротенко. – К.: НУОУ ім. І. Черняхівського, 2019. – 268 с.
6. Богданович В.Ю. Методика формування групи суб'єктів сектора безпеки і оборони для комплексної протидії виявлених (прогнозованих) загрозі / В.Ю. Богданович, І.Ю. Свида, А.М. Сиротенко // Зб. наук. пр. ЦНДІ ЗС України. – 2018. – № 2(84). – С. 33-43.
7. Богданович В.Ю. Методика формування та управління інтегрованим потенціалом протидії загрозам воєнного характеру для забезпечення визначеного рівня воєнної безпеки держави / В.Ю. Богданович, І.Ю. Свида, А.М. Сиротенко // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони: Зб. наук. пр. НУОУ ім. Івана Черняхівського. – 2018. – № 2(32). – С. 81-86.
8. Чекинов С.Г. Асимметричные действия по обеспечению военной безопасности / С.Г. Чекинов, С.А. Богданов // Военная мысль. – 2010. – № 3. – С. 13-22.
9. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: вибр. наук. праці / О.С. Власюк. – К.: НІСД, 2016. – 528 с.
10. Картаполов А.В. Уроки военных конфликтов, перспективы развития средств и способов их ведения. Прямые и непрямые действия в современных международных конфликтах / А.В. Картаполов // Вестник Академии военных наук. – 2015. – № 2(51). – С. 26-36.
11. Теоретико-методологічні основи забезпечення національної безпеки України: монографія у 7 т. Т. 1. Теоретичні основи, методи й технології забезпечення національної безпеки України / В.Ю. Богданович, І.Ю. Свида, Є.Д. Скулиш; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. – К.: Наук. вид. відділ НА СБ України, 2012. – 548 с.
12. Теоретико-методологічні основи забезпечення національної безпеки України: Монографія: у 7 т. Т. 4. Воєнна безпека держави і шляхи її забезпечення / В.Ю. Богданович, І.Ю. Свида, Є.Д. Скулиш; за заг. ред. Є. Д. Скулиша. – К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. – 464 с.
13. Метод "Діаграма Ісакаві". [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.inventech.ru/pub/methods/metod-0019/>.
14. Богданович В.Ю. Метод формування групи суб'єктів сектора безпеки і оборони для комплексної протидії виявлених (прогнозованих) загрозі [Текст] / В.Ю. Богданович, А.М. Сиротенко, А.М. Прима. – Свідцтво про реєстрацію авторського права на твір № 80143 від 10.07.2018.

References

1. Decree of the President of Ukraine (2016), "Pro rishennja Rady nacionaljnoji bezpeky i oborony Ukrainy vid 4 bereznja 2016 roku "Pro Konceptiju rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy" No. 92/2016" [On the decision of the National

Security and Defense Council of Ukraine dated March 4, 2016 "On the Concept of the Development of the Security and Defense Sector of Ukraine" No. 92/2016], Kyiv, 17 p.

2. Decree of the President of Ukraine (2015), "Pro rishennja Rady nacionaljnoji bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnja 2015 roku "Pro Strategiju nacionaljnoji bezpeky Ukrainy" No. 287/2015" [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 6, 2015 "On the Strategy of National Security of Ukraine" No. 287/2015], Kyiv, 12 p.

3. The Law of Ukraine (2018), "Pro nacionaljnu bezpeku Ukrainy No. 2469-VIII vid 21 chervnya" [On National Security of Ukraine No. 2469-VIII, dated June 21], Kyiv, 31 p.

4. Decree of the President of Ukraine (2015), "Pro rishennja Rady nacionaljnoji bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 veresnja "Pro novu redakciju Vojennoji doktryny Ukrainy" No. 555/2015" [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 2 "On the new edition of the Military Doctrine of Ukraine" No. 555/2015], Kyiv, 27 p.

5. Bogdanovich, V.Yu., Romanchenko, I.S., Svyda, I.Yu. and Syrotenko, A.M. (2019), "Metodolohiya kompleksnoho vykorystannya viys'kovykh i neviys'kovykh syl i zasobiv sektora bezpeky i oborony dlya protydyi suchasnym zahrozam voyenniy bezpetsi Ukrainy" [Methodology of integrated use of military and non-military forces and means of the security and defense sector for counteracting modern threats to Ukraine's military security], NUOU after Ivan Chernyakhovsky, Kyiv, 268 p.

6. Bogdanovich, V.Yu., Svyda, I.Yu. and Syrotenko, A.M. (2018), "Metodyka formuvannya hrupy sub'yektiv sektora bezpeky i oborony dlya kompleksnoyi protydyi vyavleniy (prohnozovaniy) zahrozi" [Method of formation of a group of subjects of the security and defense sector for a comprehensive counteraction to the identified (predicted) threat], *Zbirnyk naukovykh pracj CNDI of the Armed Forces of Ukraine*, No. 2(84), pp. 33-43.

7. Bogdanovich, V.Yu., Svyda, I.Yu. and Syrotenko, A.M. (2018), "Metodyka formuvannya ta upravlinnya intehrovanyh potentsialom protydyi zahrozam voyennoho kharakteru dlya zabezpechennya vyznachenoho rivnya voyennoyi bezpeky derzhavy" [Method of formation and management of integrated potential of counteracting military threats to ensure a certain level of military security of the state], *Modern information technologies in the field of security Defense*, No. 2(32), pp. 81-86.

8. Chekinov, S.G. and Bogdanov, S.A. (2018), "Asymmetrychnye deystviya po obespechenyyu voennoy bezopasnosti" [Asymmetric Actions for the Provision of Military Security], *Military Thought*, No. 3. pp. 13-22.

9. Vlasjuk, O.S. (2016), "Natsional'na bezpeka Ukrainy: evolyutsiya problem vnutrishn'oyi polityky" [National security of Ukraine: the evolution of domestic policy problems], NISS, Kyiv, 528 p.

10. Kartapolov, A.V. (2015), "Uroky voennykh konfliktov, perspektyvy razvytyya sredstv y sposobov ykh vedeniya. Pryamye y nepryamye deystviya v sovremennykh mezhdunarodnykh konfliktakh" [Lessons of military conflicts, prospects of development of means and methods of their conduct. Direct and indirect actions in contemporary international conflicts], *Bulletin of the Academy of Military sciences*, No. 2(51), pp. 26-36.

11. Bohdanovych, V.Yu., Svyda, I.Y. and Skulysh, Y.D. (2012), "Teoretyko-metodolohichni osnovy zabezpechennya natsional'noyi bezpeky Ukrainy: monografiia T. 1. Teoretychni osnovy, metody y tekhnolohiyi zabezpechennya natsional'noyi bezpeky Ukrainy" [Theoretical and methodological bases for ensuring national security of Ukraine in 7 vol. Vol. 1. Theoretical Foundations, Methods and Technologies for the National Security of Ukraine], Naukove vydannay viddil NA SB Ukrainy, Kyiv, 548 p.

12. Bohdanovych, V.Yu., Svyda, I.Y. and Skulysh, Y.D. (2012), "Teoretyko-metodolohichni osnovy zabezpechennya natsional'noyi bezpeky Ukrainy: monografiia T. 4. Voyenna bezpeka derzhavy i shlyakhy yiyi zabezpechennya" [Theoretical and methodological bases for ensuring national security of Ukraine in 7 vol. Vol. 4. Military security of the state and ways of its provision], Naukove vydannay viddil NA SB Ukrainy, Kyiv, 548 p.

13. Ishikawa, K. (1952), "Metod Diahrama Isikavy" [Method Diagram Ischikawa], available at: www.inventech.ru/pub/methods/metod-0019/.

14. Bogdanovich, V.Yu., Syrotenko, A.M. and Prima, A.M. (2018), "Metod formuvannya hrupy sub'yektiv sektora bezpeky i oborony dlya kompleksnoyi protydyi vyavleniy (prohnozovaniy) zahrozi" [Method of formation of a group of subjects of the security and defense sector for a comprehensive counteraction to the identified (predicted) threat], Ukraine, No. 80143, dated July 10.

Надійшла до редколегії 27.05.2019

Схвалена до друку 16.07.2019

Відомості про авторів:

Богданович Володимир Юрійович

доктор технічних наук професор
головний науковий співробітник Центрального
науково-дослідного інституту Збройних Сил України,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0481-9454>

Дублян Олександр Володимирович

кандидат військових наук
провідний науковий співробітник
Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-5129-3913>

Information about the authors:

Vladimir Bohdanovych

Doctor of Technical Sciences Professor
Chief Researcher of Central Research Institute
of the Armed Forces of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0481-9454>

Oleksandr Dublayn

Candidate of Military Sciences
Lead Researcher
of Central Research Institute
of the Armed Forces of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-5129-3913>

Дейнега Олександр Васильович

кандидат технічних наук
головний науковий співробітник
Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-2371-3252>

Oleksandr De'nega

Candidate of Technical Sciences
Chief Researcher
of Central Research Institute
of the Armed Forces of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-2371-3252>

Прима Андрій Миколайович

ад'юнкт Центрального науково-дослідного
інституту Збройних Сил України,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-0776-6864>

Andrey Prima

Doctoral Student of Central Research Institute
of the Armed Forces of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-0776-6864>

МЕТОДИКА ОБОСНОВАНИЯ РЕШЕНИЯ НА АСИММЕТРИЧНОЕ РЕАГИРОВАНИЕ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ НА УГРОЗЫ В ВОЕННОЙ СФЕРЕ

В.Ю. Богданович, А.В. Дублян, А.В. Дейнега, А.Н. Прима

Анализ тенденций развития геополитической и военно-стратегической обстановки в мире показывает, что в первой половине XXI века человечеству не удастся избавиться от военных столкновений различного масштаба. Это обусловлено сохранением существующих и появлением новых центров силы и стремлением политической элиты отдельных государств решать возникающие экономические, политические, территориальные, религиозные, этнические и другие антагонистические противоречия с помощью различных форм насилия.

Одной из тенденций, которая изначально влияет на состояние и развитие среды безопасности вокруг Украины, является перенос акцентов в военных конфликтах на асимметричное применение военной силы не предусмотренными законом вооруженными формированиями, а также на комплексное использование военных и невоенных инструментов (кибернетических, экономических, политических, информационно-психологических и т.д.), что кардинально меняет характер вооруженной борьбы и выдвигает принципиально новые требования к системе обеспечения военной безопасности. Одним из таких требований является разработка системы мер и действий, которые бы позволяли за счет незначительных затрат на реализацию и использование их против уязвимых и слабых мест противника, воздействие на которые даст максимальный эффект при минимальных затратах собственных сил и ресурсов, что в последнее время является актуальной задачей для обеспечения военной безопасности Украины. Исходя из этого, возникает необходимость рассмотрения такого рода мероприятий, как асимметричные.

Асимметричные действия присущи конфликтной ситуации, в которой мерами экономического, дипломатического, информационного и непосредственно военного характера более слабый противник проводит асимметричную стратегию (тактику) ведения вооруженной борьбы, в соответствии с имеющимися у него ограниченными ресурсами, для нивелирования военно-технологических преимуществ сильной стороны.

Эффективность реализации асимметричных действий зависит от полноты и своевременного их выполнения, что достигается скоординированными по целям, месту и времени действиями разнородных сил всей организации государства.

Ключевые слова: вооруженный конфликт, асимметричное реагирование, угроза, потенциал асимметричного противодействия, уровень снижения (деэскалации) угрозы.

DECISION GROUNDING METHODOLOGY ON ASYMMETRIC REACTION BY THE ARMED FORCES OF UKRAINE TO THE THREATS IN MILITARY SPHERE

V. Bohdanovych, O. De'nega, O. Dublayn, A. Prima

The analysis of tendencies in the development of geopolitical and military-strategic situation in the world shows that in the first half of the XXI century mankind will not be able to get rid of military conflicts of different proportions. This is due to the preservation of the existing and the emergence of new centers of power and the aspirations of the political elite of individual states to resolve emerging economic, political, territorial, religious, ethnic and other antagonistic contradictions through various forms of violence.

One of the tendencies that decisively influences the condition and the development of a security environment around Ukraine is the shifting of emphasis in military conflicts to the asymmetrical application of military force by illegal armed formations, as well as on the comprehensive use of military and non-military means (cybernetic, economic, political, informational psychological, etc.), which drastically changes the nature of the armed conflicts and introduces fundamentally new requirements for a system of military security. One of these requirements is the requirement to develop a system of measures and actions that would allow at the reasonable costs on the implementation and application of those against the vulnerable and weak points of the enemy, the impact of which will have the maximum effect at a minimum cost of the forces and resources, which is the actual task of ensuring the military security of Ukraine lately. On this basis, it is necessary to consider such measures as asymmetric.

Asymmetric actions are typical for a conflict situation when taking economic, diplomatic, informational and directly military measures a weaker adversary pursues an asymmetric strategy (tactics) of warfare, in accordance with his limited resources aimed at leveling the military technological advantages of a strong party.

The effectiveness of the asymmetric actions implementation depends on their completeness and timely implementation, which is achieved by goal, place and time coordinated actions of multi-departmental forces of the entire state organization.

Keywords: armed conflict, asymmetrical response, threat, asymmetrical counteraction potential, threat de-escalation level.